

استالین و مسأله ملیت‌ها

هوشنگ سپهر

ابعاد حیرت‌انگیز جنایاتی که بوروکراسی استالینی در شوروی مرتکب شد با آغاز فروپاشی شوروی بیش‌تر آشکار شدند. آن‌چه که در زیر ملاحظه می‌کنید چند گونه از اسنادی است که از «بایگانی ویژه استالین» استخراج شده و برای اولین بار در نشریه اخبار «مسکو»، شماره ۴۲، نوامبر ۱۹۹۰ به چاپ رسیدند.

زمان و افشای این اسناد که گوشه‌هایی از فجایع دوران استالین را نشان می‌دهند، آن‌هم در نشریات خود رژیم، گویاتر از آن است که به تفسیر نیاز داشته باشند. گردآورنده این اسناد خود بر این رویدادهای باور نکردنی «کشتار جمعی» نام نهاده است. آن‌چه بیش‌تر از ابعاد آمارهای جنایات موجود موجب شگفتی و حیرت انسان می‌شود، همانا زبان خشک و سرد این اسناد است. تو گویی این کلمات فاقد کم‌ترین احساسات و عواطف، نه در باره «عملیاتی» که موضوع شان سرنوشت میلیون‌ها انسان بی‌گناهی که متحمل شدیدترین صدمات و فجایع شدند، می‌باشد، بل که مسأله مثلاً حمل چند کیسه سیب زمینی است. آری از نظر استالینیزم ارزش انسان‌ها به اندازه سیب زمینی هم نیست!

اکثر اسناد به امضای لاونتی بریا است. وی رئیس کا. ج. ب و قدرت‌مندترین فرد بعد از استالین بود. وی هم چون استالین یک گرجی متعصب بود.

تخلیه و کوچ اجباری خلق های کشورمان بخشی از صفحات تاریک تاریخ گذشته مان است. کوچ های سال های دهه ۱۹۴۰ برای سال های مدیدی به دست فراموشی و سکوت سپارده شدند. در این شماره از نشریه پاره ای از اسناد این « عملیات » غیر انسانی رامنقشر می سازیم. این اسناد که برای اولین بار انتشار می یابند، اسنادی هستند که در مرکز بایگانی اسناد دولتی اتحاد جماهیر شوروی نگه داری می شدند. « بایگانی ویژه استالین » که مدیریت کمیساریای امور داخله و امنیت پک نسخه از کلیه اسناد مهم را برای آگاهی « رهبر ملت » در آن جا نگه می داشت هم جزء این مرکز بودند. این اسناد به زودی در نشریه ایزتوریا (تاریخ اتحاد جماهیر شوروی) در سال ۱۹۹۱ به چاپ خواهند رسید.

آلمانی زبان ها

فرمان صدر هیأت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی - شورای عالی.

موضوع: تخلیه آلمانی زبان های ساکن نواحی رود ولگا.

بر طبق اطلاعات موثقی که به مراجع عالی ارتش رسیده است، در بین آلمانی زبان های ساکن ناحیه ولگا ده ها هزار خراب کار و جاسوس وجود دارند که با دریافت اولین علامت از سوی آلمان مناطق آلمانی نشین ولگا را به آتش و خون خواهند کشید.

مقامات شوروی تاکنون کوچک ترین گزارشی در مورد وجود چنین خراب کاران و جاسوسانی در بین آلمانی زبان های ساکن سواحل ولگا که دال بر اختفای دشمنان دولت و مردم شوروی باشد دریافت نکرده اند.

هر آینه اگر با کوچک ترین اقدام خراب کاری به نفع آلمان از سوی آلمانی زبان های خراب کار و جاسوس ساکن این نواحی و یا نواحی مجاور مواجه شویم و یا خونی ریخته شود، دولت شوروی به تبعیت از قانون جنگ خود را مجاز می شمارد که اقدامات

تنبیهی علیه کل جمعیت آلمانی زبان این مناطق اعمال دارد.

به منظور اجتناب از وقوع چنین پدیده نا خواسته ای و برای جلوگیری از ریخته شدن خون های بسیار، صدر هیأت رئیسه اتحاد شوروی لازم می بیند که این نواحی از وجود جمعیت آلمانی زبان به کل تخلیه شود. آن ها را باید به نواحی قابل کشت کوچ داده و در این امر باید به آن ها یاری رساند.

مناطق نووسیبیرسک، امسک، آلتای، قزاقستان و نواحی مجاور آن که زمین های قابل کشت دارند به آن ها تخصیص داده شده است. در این مورد به کمیته امنیت ملی دستورات لازم داده شده تا در اسرع وقت به امر تخلیه آلمانی ها و اسکان مجددشان اقدام ورزند.

۲۸ اوت ۱۹۴۱

کالمیک ها

یادداشت بریا به استالین

در اجرای فرمان صدر هیأت رئیسه شورای عالی و تصمیمات مؤخذه توسط شورای کمیساریای خلق مورخ ۲۸ اکتبر ۱۹۴۳، کمیساریای امور داخله اقدام به تخلیه قوم کالمیک و اسکان مجددشان در نواحی شرقی کرده است...

در مجموع ۲۶۳۵۹ خانوار که بالغ بر ۹۳۱۳۹ نفر می شوند کوچانیده شدند.

کوچ آن ها به نواحی آلتای، کراسنویارسک، امسک و نووسیبیرسک توسط ۴۶

قطار انجام شد. در این عملیات هیچ حادثه ای و یا زیاده روی رخ نداد.

ل . بریا ۲ ژوئیه ۱۹۴۴

کاراشای ها

یادداشت دفتر وزارت امور داخله در استاورپل به کمیسار خلق در امور داخله.

در نوامبر ۱۹۴۳ تعداد ۱۴۷۷۴ خانوار که مشتمل بر ۶۸۹۳۸ کاراشای می شوند از مناطق خودمختار کاراشای تخلیه شدند. در مرحله بعدی عملیات ۳۲۹ خانوار دیگر به کوچ داده شدگان قبلی ملحق شدند.

تکچنکف، رئیس اداره کمیساریای خلق امور داخله در استاورپل.

چچن ها و اینگوش ها و بالکارها

تلگراف بریا به استالین.

کمیته دفاع ملی، رفیق استالین

اقدامات اولیه برای تخلیه چچن ها و اینگوش ها درشرف اتمام است. پس از سرشماری ۴۵۹۴۸۶ نفر مشمول تخلیه و کوچ می شوند. این رقم شامل ساکنین نواحی مرزی داغستان و ولادیکا فکاز هم می شود.

با توجه به سنگینی حجم عملیات و با در نظر گرفتن کوهستانی بودن این مناطق، تصمیم گرفته شده که کل عملیات بیش از ۸ روز طول نکشد (از جمله سفر با قطار). کل عملیات در مناطق غیر کوهستانی و بخشی از مناطق کوهستانی نامسکون در طی سه روز نخست باید انجام شود. این مرحله جمعاً ۳۰۰،۰۰۰ نفر را در بر می

گیرد.

۴ روز باقی مانده به تخلیه ۱۵۰،۰۰۰ نفر در مناطق کوهستانی اختصاص خواهد داشت. تخلیه ۶ تا ۷ هزار داغستانی و سه هزار اوستی از مزارع اشتراکی و دولتی در داغستان شمالی هم جوار چچن از اهمیت ویژه ای برخوردار است. با توجه به میزان و اهمیت عملیات تقاضا دارم که به من اجازه دهید در طول عملیات شخصاً در محل حاضر باشم.

کمیته دفاع ملی - رفیق استالین

بر طبق دستورالعمل های شما به منظور تقویت عملیات چچن ها و اینگوش ها، علاوه بر اقدامات امنیتی - نظامی معمولی، اقدامات استثنایی زیرین هم انجام شده اند: از سوی مناطق ۲۴ گانه مورد پوشش عملیات چهل کارمند دولت عضو جمهوری از بین چچن ها و اینگوش ها به ما ملحق شده اند. وظیفه این افراد این است که در مناطق غیر مسکونی از فعالین محلی چند نفری را برای آژیتاسیون و ترغیب کوچ داده شدگان به زندگی در این مناطق انتخاب کنند.

بس از گفتگو با دو ملای بانفوذ ج. آرازانف و آ. قاسم اف، تصمیم گرفته شد که آن ها از طریق هم کاری با ملاها و دیگر مقامات محلی موجب تسهیل عملیات شوند.

... عملیات در بامداد ۲۳ فوریه آغاز خواهد شد. به منظور ممانعت از خروج تبعید شدگان از مناطقی که برای آن ها در نظر گرفته شده، پیشنهاد می شود که با ایجاد یک کمر بند حفاظتی کل منطقه به محاصره در آید تا راه های ورود و خروج بسته شوند. مردم به یک جلسه فواخوانده خواهند شد. به نیمی از آن ها گفته خواهد شد که

اسباب اثاثیه خود را جمع و جور کنند، در همین حال نیمه دیگر را خلع سلاح کرده و به مناطق تعیین شده انتقال داده خواهند شد. قول می‌دهم که عملیات با افتخار و سرافرازی به پایان رسد.

ل . بریا ۲۲ فوریه ۱۹۴۴

نکاتی در مورد تخلیه بالکارها در ۶ صبح ۱۷ مارس ۱۹۴۴

سوار بر قطار شدگان: ۱۴ قطار (۹ قطار ارنبرگ، ۵ قطار تاشکند)، حامل ۳۷۷۱۳ نفر که به ترتیب ۵۴۴۴ نفر در فروزن، ۲۷۰۲ نفر در ایسک کول، ۲۷۴۲ نفر در سمی پالاتینسک، ۵۵۴۱ نفر در آلا آتا، ۵۲۷۸ نفر در قزاقستان جنوبی، ۲۷۸ نفر در امسک، ۵۵۲۱ نفر در اکمولنسک، ۵۲۱۹ نفر در جلال آباد و ۲۶۵۰ نفر در پاولو اسکان داده شدند.

ولکوف، معاون ادراه سوم کا . ج . ب .

تاتارها

بریا - کمیسر خلق در امور داخله و امنیت ملی

در ۱ آوریل ۱۹۴۰ جمعیت کریمه بالغ بر ۱،۱۲۶،۸۰۰ نفر می‌شد که شمار تاتارها به ۲۱،۸۰۰ نفر بالغ می‌شد. در فاصله روزهای ۲۰ - ۱۷ آوریل ۱۹۴۰، در مجموع ۱۸۰،۰۰۰ نفر از کریمه تخلیه شدند.

۹۰،۰۰۰ هزار به ارتش سرخ اعزام شدند که ۲۰،۰۰۰ نفر از آن‌ها را تاتارها

تشکیل می‌دادند.

۶۲،۰۰۰ تاتار آلمانی زبان کوچ داده شدند. ۶۷،۰۰۰ یهودی، کارامه و کرماجکا توسط آلمان هیتلری اعدام شدند.

۵۰،۰۰۰ تاتار آلمانی زبان به زور توسط آلمانی ها از کویان و شبه جزیره تامان به کریمه تبعید شدند. در عین عقب نشینی ارتش ما از کریمه، ۲۱،۰۰۰ تاتار کریمه ای از ارتش فرار کردند.

در ناحیه پوپاترویا يك لانه جاسوسی - خراب کاری که ۶۷ عضو داشت کشف شد. يك افسر آلمان در پوشش يك جریان در سال ۱۹۴۴ آن را ایجاد کرده بود.

ب. کویولف، ۲۲ آوریل ۱۹۴۴

یادداشت بریا به استالین

.... با توجه به خیانات تاتارهای کریمه نسبت به مردم شوروی و با توجه به نامطلوب بودن سکونت آن ها در درون مرزهای اتحاد شوروی، کمیسر امور داخله و امنیت ملی ماحصل تصمیمات اتخاذ شده توسط کمیته دفاع در مورد اخراج کلیه تاتارها از سرزمین های شان را برای اخذ تصمیم نهایی به اطلاع شما می رساند.

ما فکر می کنیم که صلاح در این باشد که مسأله تاتارهای کریمه را باید در چارچوب امکانات کوچ داده شدگان در مناطق ازبکستان، جهت به کار گرفتن شان چه در کشاورزی - در مزارع اشتراکی دولتی - و چه در صنایع و حمل و نقل حل کرد.

اسکان تاتارها در ازبکستان از سوی رفیق یوسوف، دبیرکل حزب ازبکستان، هم مورد تأیید واقع شده است.

مسکو، کمیسار امور داخله، رفیق بریا

در ساعت ۱۹ روز ۱۹ مه يك کاروان ویژه حامل ۱۶۵،۵۱۵ نفر تبعیدی به ایستگاه قطار وارد شد. در مجموع ۱۳۶،۴۱۲ نفر از آن ها توسط ۵۰ قطار به نواحی تعیین شده فرستاده شدند. عملیات کماکان ادامه دارد.

کوبولف، ۱۹ مه ۱۹۴۴

بگذار ارقام سخن بگویند!

آمار اداره ویژه اسکان دهی کمیساریای امور داخله در رابطه با عملیات اسکان دهی در اکتبر ۱۹۴۶.

جدول آمار تبعید شدگان بر اساس قومیت

اقوام	کل	مرد	زن	اطفال کمتر از ۱۶ سال
چچن و اینگوش	۴۰۰,۴۷۸	۹۷,۴۴۱	۱۱۵,۸۱۸	۱۹۱,۹۱۹
کارامشی	۶۰,۱۳۹	۱۰,۵۹۵	۱۶,۸۶۰	۳۲,۵۵۷
بالکار	۳۲,۸۱۷	۶,۱۴۷	۱۰,۲۸۴	۱۶,۳۸۶
کالمیک	۸۱,۶۷۳	۱۹,۵۰۶	۲۴,۱۴۳	۳۲,۹۹۷
تاتار	۱۹۳,۹۵۹	۴۳,۱۳۵	۶۸,۳۴۳	۸۲,۴۸۱
آلمانی زبان	۷۷۴,۱۷۸	۱۲۲,۳۳۶	۲۹۶,۵۱۴	۳۵۵,۸۲۸
آلمانی زبان های در خدمت ارتش سرخ	۱۲۱,۴۵۹	۷۱,۲۰۷	۵۰,۲۵۲	—
کولاک های سابق	۵۷۷,۱۲۱	۱۶۵,۵۱۹	۲۰۳,۸۹۷	۲۰۸,۳۰۹
ترک و کرد	۸۴,۴۰۲	۱۶,۵۳	۲۳,۲۷۷	۴۴,۷۷۲
ناسیونالیست های اوکراین	۲۹,۳۵۱	۵,۵۲۶	۱۴,۰۶۹	۹,۷۵۶
هم دستان دولت آلمان	۳,۱۸۹	۳۳۵	۱,۵۵۷	۱,۰۹۳
مسیحی های ارتدکس	۱,۲۱۲	۱۰۲	۶۵۹	۵۴۱
لیتوانی	۵,۴۲۶	۱,۱۷۵	۲,۳۱۱	۱,۹۴۵
افسران ارتش والف	۹۵,۳۸۶	—	—	—
کل	۲,۴۶۳,۹۴۰	۶۵۵,۴۷۴	۸۲۹,۵۸۴	۹۷۹,۱۸۲

جدول آمار تبعید شدگان بر اساس محل تبعید

منطقه تبعید	۸۹۰,۶۹۸
قزاقستان	۱۷۹,۹۹۲
کمرووف	۱۲۹,۴۲۳
قرقیزستان	۱۲۰,۸۵۸
مولوف	۱۱۵,۴۳۶
کرانویارسک	۱۱۲,۳۱۶
آلتای	۳۵,۳۸۱
نوسپیرسک	۹۲۹,۶۸۰
تومسک	۸۳,۲۷۶
تیومن	۵۶,۶۱۱
چلیابینسک	۵۱,۸۶۵
امسک	۴۴,۷۶۷